

Forfatter: Grundtvig, N. F. S.

Titel: Thyre Dannebods Vise Efterklang

Citation: Grundtvig, N. F. S.: "Thyre Dannebods Vise Efterklang", i Grundtvig, N. F. S.: *Grundtvigs værker*, Faculty of Arts, Aarhus University. Onlineudgave fra Grundtvigs Værker: https://tekster.kb.dk/text/gv-1817_306_1-intro-shoot-idm107.pdf (tilgået 01. august 2024)

Anvendt udgave: Grundtvigs værker

Ophavsret: Materialet er dedikeret til public domain. Du kan kopiere, ændre, distribuere og fremføre værket, også til kommercielle formål, uden at bede om tilladelse. Husk dog altid at kreditere ophavsmanden.

[Læs CC0-erklæringen](#)

Den historiske Thyra og Dannevirke

Thyra Danebod var Gorm den Gamles hustru, og hun er nævnt på den lille Jellingsten med netop dette tilnavn. På moderne dansk lyder stenens indskrift: "Gorm Konge gjorde disse kumler [dvs. mindesmærker] efter Thyra sin kone Danmarks bod [dvs. pryd eller den, der bøder]". De to sidste ord kan både beskrive Thyra og Gorm selv.

Også Saxo beretter om hende – i 9. og 10. bog. Han lader hende være en klog og beregnende kvinde, en engelsk kongedatter, der også formår at tyde drømme. Han skriver derudover:

Efter disse begivenheder ønskede Thyra at sikre fædrelandet bedre mod hemmelige indfald fra udenlandske fjender, og hun tog fat på at afgrænse det med en vold og en grav hele vejen fra Slesvig til Vesterhavet, og oven på denne grundvold byggede hun et umådeligt solidt forsvarsværk af jord. [...] Ved således at holde fjenden borte, til den ene side med mure, til den anden [i Skåne] med våben, skænkede hun fædrelandets forskellige grænser lige god beskyttelse (Saxo 2005, bind 1, s. 629).

Dannevirke, en fysisk og symbolsk vold

Navnet Dannevirke kendes fra 1100-tallet som Danæwirki (da. danernes virke, dvs. befæstningsanlæg). Det er dog ikke alene Thyra, der kan tage æren for at have opført denne række af sammenhængende forsvarsværker i det sydlige Jylland fra fjorden Slien i øst til marskområderne omkring Trenen og Ejderen i vest. Arkæologiske undersøgelser viser, at de tidligste anlæg stammer helt tilbage fra 500-tallet, og at der er blevet bygget på voldanlægget, der snor sig gennem landskabet, igennem flere perioder. Volden har bestået af både palisadeværker og af jordvolde. Dele af hovedvolden er dendrokronologisk dateret til før 954, altså mens Thyra endnu levede, hvorimod forbindelsesvolden mellem Hedeby og Tyraborg er dateret til 964-968. Dette betyder, at Thyras søn, Harald 1. Blåtand, på dette stykke kan opfattes som bygherren.

Hvor Hærvejen krydsede Dannevirke, var en port, Kalegat. Navnet på denne port omtolkes dog af Kok til det mere kendte Kattegat, en fejlslutning, der efterfølgende gentages først af Rahbek (se afsnittet om Visens vej) og siden af Grundtvig (der dog ændrer til det korrekte i versionen fra 1840 i *Viser og Sange for Danske Samfund*). Til gengæld har en af bastionerne været kendt under navnet Tyreborg, hvilket formentlig har givet anledning til visens beskrivelse af det tårn, som Thyra sidder i, mens hun overvåger opførelsen af volden (strofe 12).

Det konkrete Dannevirke var i begyndelsen af 1800-tallet ikke helstatens Danmarks egentlig sydgrænse, eftersom hertugdømmerne Slesvig og Holsten stadig var en del af riget. Siden 1806, hvor Napoleon havde tvunget den sidste tysk-romerske kejser til at nedlægge sin værdighed, stræbte Frederik 6. efter at integrere Holsten i én samlet helstat og dermed bl.a. ophæve det politiske og sproglige skel (Frandsen 2008, s. 73). Helt symbolsk var Ejderstenen, der markerede grænsen mellem Holsten og resten af riget, blevet nedtaget i 1806 (Frandsen 2008, s. 80). Den sproglige grænse gik tværs gennem Slesvig, nord for Dannevirke, og bevægede sig i første halvdel af 1800-tallet langsomt nordpå, mens Holstens sydgrænse gik ved Elben (Frandsen 2008, s. 174 f.). Danmark var ikke kommet heldigt ud af Napoleonskrigene: I 1813 var landet gået bankerot; og ved Kielerfreden 1814 måtte Danmark afstå Norge til Sverige, så området syd for Kongeåen udgjorde pludselig en betydelig del af riget.

Det var derfor med god grund, Grundtvig med sit tidsskrift *Danne-Virke* (1816-1819) forsøgte at opbygge et åndeligt befæstningsværk. Tidsskriftet rummer digte og prosastykker, oftest med historisk, sagn- eller sagahistorisk indhold, fx forsøg på oversættelser eller gendigtninger af ældre historiske kilder til Nordens historie, men også omtaler af udgivelser som fx Thorkelins *De Danorum Rebus Gestis* 1815, bedre kendt som *Sangen om Bjovulf*.